

[Αρχική Σελίδα](#) > ... > [Δικαστικές Διαδικασίες](#) > [Αστικές Υποθέσεις](#) > [Ποιας Χώρας Το Δικαστήριο Είναι Αρμόδιο;](#) > Germany

Ποιας χώρας το δικαστήριο είναι αρμόδιο;

Περιεχόμενο που παρέχεται από

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

Η διεθνής δικαιοδοσία των γερμανικών δικαστηρίων καθορίζεται είτε από σχετικές νομικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε από αυτόνομο διεθνές αστικό δικονομικό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων διεθνών συμφωνιών δημοσίου διεθνούς δικαίου. Το έντυπο απαντά μόνο σε ερωτήσεις σχετικά με την αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων.

1 Πρέπει να απευθυνθώ στα τακτικά πολιτικά δικαστήρια ή σε κάποιο ειδικό δικαστήριο (για παράδειγμα εργατοδικείο);

Υπάρχουν δύο διαφορετικές δικαιοδοσίες για τις αστικές διαφορές στη Γερμανία, τα πολιτικά δικαστήρια στο πλαίσιο των τακτικών δικαστηρίων και τα δικαστήρια εργατικών διαφορών στο πλαίσιο των ειδικών δικαστηρίων.

Τα δικαστήρια εργατικών διαφορών είναι αρμόδια για όλες τις αστικές διαφορές μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών, καθώς και για τις διαφορές μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Οι λοιπές αρμοδιότητες των δικαστηρίων εργατικών διαφορών απορρέουν από τα άρθρα 2 έως 3 του νόμου περί της οργανώσεως των δικαστηρίων εργατικών διαφορών (Arbeitsgerichtsgesetz). Τα εν λόγω δικαστήρια, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο του νόμου περί της οργανώσεως των δικαστηρίων εργατικών διαφορών, είναι επίσης αρμόδια για διαφορές μεταξύ προσώπων που προσομοιάζουν σε εργαζομένους και των εντολέων τους. Όλες οι λοιπές διαφορές αστικού δικαίου εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των πολιτικών δικαστηρίων.

2 Όταν έχουν αρμοδιότητα τα τακτικά πολιτικά δικαστήρια (δηλαδή αυτά τα δικαστήρια είναι αρμόδια για τις εν λόγω υποθέσεις), πώς μπορώ να βρω σε ποιο πρέπει να απευθυνθώ;

2.1 Υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ κατωτέρων και ανωτέρων τακτικών πολιτικών δικαστηρίων (για παράδειγμα τα πρωτοδικεία ως κατώτερα δικαστήρια και τα περιφερειακά δικαστήρια ως ανώτερα δικαστήρια) και αν ναι, ποιο δικαστήριο είναι αρμόδιο για την υπόθεσή μου;

Πρωτοβάθμια πολιτικά δικαστήρια είναι ιδίως τα ειρηνοδικεία (Amtsgerichte) και τα πρωτοδικεία (Landgerichte).

1. Τα ειρηνοδικεία είναι κατά κανόνα καθ' ύλην αρμόδια για αστικές διαφορές των οποίων το αντικείμενο είναι αξίας έως 5 000 ευρώ και εφόσον δεν προβλέπεται αποκλειστική καθ' ύλην αρμοδιότητα του πρωτοδικείου [άρθρο 23 παράγραφος 1 του νόμου περί οργανισμού των δικαστηρίων (Gerichtsverfassungsgesetz)].

Ανεξάρτητα από την αξία του αντικειμένου της διαφοράς, προβλέπεται επίσης καθ' ύλην αρμοδιότητα των ειρηνοδικείων και στις ακόλουθες περιπτώσεις (πρβλ. άρθρα 23 και 23a του νόμου περί οργανισμού των δικαστηρίων).

Τα ειρηνοδικεία είναι αποκλειστικά καθ' ύλην αρμόδια για την εκδίκαση διαφορών που αφορούν απαιτήσεις οι οποίες πηγάζουν από μίσθωση κατοικίας ή την ύπαρξη τέτοιας μίσθωσης [άρθρο 23 σημείο 2 στοιχείο α) του νόμου περί οργανισμού των δικαστηρίων].

Ακόμη, τα ειρηνοδικεία είναι αποκλειστικά καθ' ύλην αρμόδια για την εκδίκαση οικογενειακών υποθέσεων και κατ' αρχήν για υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας (άρθρο 23α παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο σημεία 1 και 2 του νόμου περί οργανισμού των δικαστηρίων).

Περαιτέρω, καθ' ύλην αρμοδιότητα του ειρηνοδικείου ανεξαρτήτως του ύψους της αξίας της διαφοράς θεμελιώνεται στο άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχεία b έως d και g του νόμου περί οργανισμού των δικαστηρίων (διαφορές μεταξύ ταξιδιωτών και ξενοδόχων, μεταφορέων, πλοιαρχών ή υπευθύνων μετανάστευσης στους λιμένες επιβίβασης, οι οποίες αφορούν τιμολόγια ξενοδόχων, κόμιστρα, ναύλους, τη μεταφορά ταξιδιωτών και των υπαρχόντων τους, καθώς και τις απώλειες και ζημιές των τελευταίων, καθώς και διαφορές μεταξύ ταξιδιωτών και τεχνιτών που προκύπτουν από το ταξίδι· διαφορές του άρθρου 43 παράγραφος 2 του νόμου περί οριζοντίου ιδιοκτησίας (Wohnungseigentumsgesetz)· η αρμοδιότητα αυτή είναι αποκλειστική· διαφορές σχετικά με ζημιές από άγρια ζώα· απαιτήσεις που απορρέουν από σχετικές με παραχώρηση ακινήτου συμβάσεις ισόβιας προσόδου, σύνταξης γήρατος, ισόβιας παροχής σε αποσυρόμενο γεωργό ή μετοίκησης).

2. Τα πρωτοδικεία είναι αρμόδια για την εκδίκαση σε πρώτο βαθμό κάθε αστικής διαφοράς η οποία δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα των ειρηνοδικείων (άρθρο 71 παράγραφος 1 του νόμου περί οργανισμού των δικαστηρίων). Πρόκειται ιδίως για τις διαφορές των οποίων το αντικείμενο είναι αξίας άνω των 5 000 ευρώ.

Ιδίως στο άρθρο 71 παράγραφος 2 του νόμου περί οργανισμού των δικαστηρίων, θεμελιώνεται αποκλειστική καθ' ύλην αρμοδιότητα του πρωτοδικείου ανεξαρτήτως του ύψους της αξίας της διαφοράς. Έτσι, τα πρωτοδικεία είναι αποκλειστικά καθ' ύλην αρμόδια μεταξύ άλλων:

- για αξιώσεις αποζημίωσης λόγω αστικής ευθύνης του Δημοσίου,
- για αξιώσεις αποζημίωσης λόγω ανακριβών ή ελλιπών πληροφοριών για τις κεφαλαιαγορές,
- και για διαφορές σχετικά με την εξουσία του εργοδότη και την εξ αυτής απορρέουσα αξίωση του εργολάβου για αναπροσαρμογή της αμοιβής του επί συμβάσεων κατασκευής ακινήτων κατά την έννοια του άρθρου 650b του γερμανικού αστικού κώδικα (Bürgerliches Gesetzbuch).

Άλλες αποκλειστικές καθ' ύλην αρμοδιότητες των πρωτοδικείων απορρέουν από περαιτέρω διατάξεις ομοσπονδιακών νόμων, όπως π.χ. στον τομέα της βιομηχανικής ιδιοκτησίας (πρβλ., για παράδειγμα, άρθρο 140 παράγραφος 1 του νόμου περί σημάτων).

Επιπλέον, στα πρωτοδικεία μπορούν να συγκροτούνται τμήματα εμπορικών υποθέσεων (άρθρο 93 του νόμου περί οργανισμού των δικαστηρίων). Τα τμήματα αυτά είναι λειτουργικά αρμόδια για εμπορικές υποθέσεις κατά την έννοια του άρθρου 95 του νόμου περί οργανισμού των δικαστηρίων. Η εκδίκαση ενώπιον των τμημάτων εμπορικών υποθέσεων πρέπει να ζητηθεί από έναν από τους διαδίκους (άρθρο 96 παράγραφος 1 και άρθρο 98 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο του νόμου περί οργανισμού των δικαστηρίων).

Ο νόμος για την ενίσχυση του χώρου δικαιοσύνης (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας 2024 I αριθ. 302), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Απριλίου 2025, επιτρέπει επίσης στα ομόσπονδα κράτη να θεσπίζουν πρωτοβάθμια δικαιοδοσία του ανώτερου περιφερειακού δικαστηρίου για ορισμένες αστικές οικονομικές υποθέσεις που προβλέπονται στον νόμο (πρβλ. άρθρο 119b παράγραφος 1 του νόμου περί οργανισμού των δικαστηρίων). Κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των διαδίκων, το ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο μπορεί να καθίσταται αρμόδιο την εκδίκαση των διαφορών αυτών σε πρώτο βαθμό, εφόσον η αξία της διαφοράς υπερβαίνει ορισμένο ποσό.

2.2 Κατά τόπον αρμοδιότητα (είναι αρμόδιο για την υπόθεση μου το δικαστήριο της πόλης Α ή το δικαστήριο της πόλης Β;)

2.2.1 Ο βασικός κανόνας της κατά τόπον αρμοδιότητας

Η βασική αρχή για τη γενική δωσιδικία στη Γερμανία, βάσει των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρα 12 έως 18 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας), είναι ότι η κατά τόπον αρμοδιότητα καθορίζεται με βάση τον τόπο κατοικίας του εναγομένου (άρθρο 12 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Εάν ένα πρόσωπο δεν διαθέτει τόπο κατοικίας, τότε λαμβάνεται υπόψη ο τόπος διαμονής του εν λόγω προσώπου στη Γερμανία και,

εάν δεν είναι γνωστός ο τόπος αυτός, ο τελευταίος γνωστός τόπος κατοικίας (άρθρο 16 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Για τα νομικά πρόσωπα η κατά τόπον αρμοδιότητα καθορίζεται από την καταστατική τους έδρα (άρθρο 17 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

2.2.2 Εξαιρέσεις στον βασικό κανόνα

2.2.2.1 Πότε μπορώ να επιλέξω ανάμεσα στο δικαστήριο του τόπου κατοικίας του εναγομένου (το δικαστήριο του βασικού κανόνα) και κάποιο άλλο δικαστήριο;

Για ορισμένα είδη αγωγών, ο ενάγων μπορεί εναλλακτικά να επιλέξει άλλη (ειδική — μη αποκλειστική) δωσιδικία από τον τόπο κατοικίας του εναγομένου. Παραδείγματα:

* Οι διαφορές που απορρέουν από συμβατική σχέση ή αφορούν την ύπαρξη συμβατικής σχέσης μπορούν επίσης να υποβληθούν στο δικαστήριο του τόπου στον οποίον πρέπει να εκπληρωθεί η επίδικη παροχή (η λεγόμενη «ειδική δωσιδικία του τόπου εκπλήρωσης της παροχής», άρθρο 29 παράγραφος 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Τυχόν συμφωνία μεταξύ των συμβαλλομένων για τον τόπο εκπλήρωσης της παροχής λαμβάνεται διαδικαστικώς υπόψη μόνον εφόσον οι συμβαλλόμενοι εμπίπτουν στις κατηγορίες προσώπων που νομιμοποιούνται να συνάπτουν συμφωνίες παρέκτασης της αρμοδιότητας, σύμφωνα με το άρθρο 38 παράγραφος 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ή εφόσον η συμφωνία συνήφθη μετά τη γένεση της διαφοράς, πρβλ. 2.2.2.3.

Ο όρος «συμβατική σχέση» καλύπτει κάθε ενοχική σύμβαση, ανεξαρτήτως του είδους της παροχής. Η διάταξη αυτή ισχύει κατ' αναλογία και στις περιπτώσεις που είναι αρμόδια τα δικαστήρια εργατικών διαφορών (άρθρο 46 παράγραφος 2 του νόμου περί της οργάνωσης των δικαστηρίων εργατικών διαφορών).

* Για τις αγωγές που αφορούν αδικοπραξίες είναι επίσης αρμόδιο το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου τελείται η αδικοπραξία (άρθρο 32 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

* Για αγωγές με βάση τον νόμο περί οδικής κυκλοφορίας αρμόδιο είναι επίσης το δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός, δηλαδή το τροχαίο ατύχημα (άρθρο 20 του νόμου περί οδικής κυκλοφορίας).

* Τα θύματα αξιόποινων πράξεων μπορούν, στο πλαίσιο ποινικής δίκης, να ασκήσουν πολιτική αγωγή για τυχόν περιουσιακής φύσεως αξιώσεις τους εξαιτίας της αξιόποινης πράξης ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο έχει απαγγελθεί η σχετική κατηγορία [συνεκδίκηση με την ποινική δίκη, σύμφωνα με τα άρθρα 403 και 404 του γερμανικού Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (Strafprozessordnung)].

* Η κατά τόπον αρμοδιότητα για τις δίκες διαζυγίου ρυθμίζεται από το άρθρο 122 του νόμου περί της διαδικασίας σε οικογενειακές υποθέσεις και σε υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας. Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, αποκλειστικά αρμόδιο κατά τόπον είναι το δικαστήριο οικογενειακών διαφορών (τμήμα που έχει συγκροτηθεί στα ειρηνοδικεία) στην περιφέρεια του οποίου έχει τη συνήθη διαμονή του (δηλαδή το πραγματικό βιοτικό του κέντρο) ο ένας εκ των συζύγων με όλα τα κοινά ανήλικα τέκνα. Αν κατά την επέλευση της εκκρεμοδικίας (δηλαδή κατά την επίδοση ή κοινοποίηση του εισαγωγικού δικογράφου) δεν υφίσταται τέτοια συνήθης διαμονή με όλα τα κοινά ανήλικα τέκνα, αποκλειστικά αρμόδιο είναι το δικαστήριο οικογενειακών διαφορών στην περιφέρεια του οποίου έχει τη συνήθη διαμονή του ένας εκ των συζύγων με μέρος των κοινών ανήλικων τέκνων, υπό την προϋπόθεση ότι κανένα κοινό ανήλικό τέκνο δεν έχει τη συνήθη διαμονή του με τον άλλο σύζυγο.

Εάν δεν μπορεί να θεμελιωθεί αρμοδιότητα με βάση τους ανωτέρω κανόνες, αποκλειστικά αρμόδιο είναι το δικαστήριο οικογενειακών διαφορών στην περιφέρεια του οποίου οι σύζυγοι είχαν την τελευταία κοινή συνήθη διαμονή τους, εφόσον ένας εκ των συζύγων εξακολουθεί κατά την επέλευση της εκκρεμοδικίας (βλ. ανωτέρω) να έχει εκεί τη συνήθη διαμονή του. Εάν δεν συντρέχει η εν λόγω προϋπόθεση, τότε λαμβάνεται υπόψη ο τόπος της συνήθους διαμονής του καθ' ου, εκτός εάν δεν υπάρχει τέτοιος στη Γερμανία. Στην τελευταία αυτή περίπτωση λαμβάνεται υπόψη ο τόπος συνήθους διαμονής του αιτούντος.

Εάν δεν μπορεί να θεμελιωθεί αρμοδιότητα ούτε με βάση αυτούς τους κανόνες, αποκλειστικά αρμόδιο είναι το δικαστήριο οικογενειακών διαφορών του ειρηνοδικείου του Βερολίνου-Schöneberg.

* Η κατά τόπον αρμοδιότητα για τις δίκες διατροφής ρυθμίζεται από το άρθρο 232 του νόμου περί της διαδικασίας σε οικογενειακές υποθέσεις και σε υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας. Όσον αφορά τη διατροφή

συζύγου ή τέκνων, αποκλειστικά αρμόδιο κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας μιας γαμικής διαφοράς είναι το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί ή εκκρεμούσε σε πρώτο βαθμό η γαμική διαφορά.

Σε περίπτωση που δεν εκκρεμεί ή δεν εκκρεμεί πλέον γαμική διαφορά, αποκλειστικά αρμόδιο για υπόθεση διατροφής ανήλικου ή εξομοιούμενου με ανήλικο τέκνου είναι το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου έχει τη συνήθη διαμονή του το τέκνο ή ο γονέας που είναι εξουσιοδοτημένος να ενεργεί εξ ονόματος του ανήλικου. Αυτό δεν ισχύει αν η συνήθης διαμονή του τέκνου ή ενός γονέα βρίσκεται στο εξωτερικό.

Για όλες τις λοιπές δίκες διατροφής (διατροφή συζύγων ή τέκνων που δεν εμπίπτει στις προαναφερθείσες διατάξεις, όπως επίσης, για παράδειγμα, διατροφή εγγονών, γονέων ή μητέρων άγαμων τέκνων) εξακολουθούν να ισχύουν οι γενικές διατάξεις, δηλαδή δίνεται προτεραιότητα στη συνήθη διαμονή του καθ' ου. Για ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, υπάρχουν ακόμη οι συντρέχουσες δωσιδικίες του άρθρου 232 παράγραφος 3 δεύτερο εδάφιο του νόμου περί της διαδικασίας σε οικογενειακές υποθέσεις και σε υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας. (Σημείο 1: για αγωγή του ενός γονέα κατά του άλλου γονέα σχετικά με αξίωση που αφορά αποχρέωση νόμιμης διατροφής εκ του γάμου ή αξίωση βάσει του άρθρου 1615I του αστικού κώδικα, το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί σε πρώτο βαθμό η δίκη διατροφής του τέκνου· Σημείο 2: για την αγωγή τέκνου με την οποία ενάγονται αμφοτέρωι οι γονείς για την εκπλήρωση υποχρέωση διατροφής, το δικαστήριο που είναι αρμόδιο να εκδικάσει την αγωγή κατά ενός εκ των γονέων· το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου ο ενάγων έχει τη συνήθη διαμονή του, εάν ο εναγόμενος δεν υπάγεται στη δικαιοδοσία των γερμανικών δικαστηρίων).

* Σε δίκες γονικής μέριμνας ή δικαιώματος προσωπικής επικοινωνίας, το άρθρο 152 του νόμου περί της διαδικασίας σε οικογενειακές υποθέσεις και σε υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας προβλέπει κατ' αναλογία τα εξής: Εάν εκκρεμεί η δίκη διαζυγίου, αυτές υπάγονται στην αρμοδιότητα του επιληφθέντος δικαστηρίου. Εάν δεν εκκρεμεί γαμική διαφορά, καθοριστική είναι η συνήθης διαμονή του τέκνου. Κρίσιμο χρονικό σημείο για τον καθορισμό της αρμοδιότητας είναι ο χρόνος κατά τον οποίο το δικαστήριο επιλαμβάνεται της υπόθεσης.

* Η κατά τόπον αρμοδιότητα σε διαδικασίες εκούσιας δικαιοδοσίας παρουσιάζει πολύ διαφορετικές πτυχές, καθώς οι υποθέσεις αυτές γενικά δεν χαρακτηρίζονται από άσκηση αξιώσεων μεταξύ διαδίκων, αλλά έχουν χαρακτήρα νομικής πρόνοιας.

Στον βαθμό που μια υπόθεση αφορά φυσικό πρόσωπο, κρίσιμος είναι κατά κανόνα ο τόπος της συνήθους διαμονής του εν λόγω προσώπου, εκτός εάν για τον χειρισμό της υπόθεσης είναι προσφορότερος άλλος τόπος. Σε υποθέσεις δικαστικής συμπαράστασης η κατά τόπον αρμοδιότητα ρυθμίζεται δυνάμει του άρθρου 272, σε υποθέσεις στέγασης δυνάμει του άρθρου 313 και σε υποθέσεις στέρησης της ελευθερίας δυνάμει του άρθρου 416 του νόμου περί της διαδικασίας σε οικογενειακές υποθέσεις και σε υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας.

Στην περίπτωση νομικών προσώπων (π.χ. ανώνυμη εταιρεία, εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, σωματείο εγγεγραμμένο στο μητρώο) ή ενώσεων προσώπων που εξομοιώνονται με αυτά σύμφωνα με το δικονομικό δίκαιο (π.χ. ομόρρυθμη εταιρεία, ετερόρρυθμη εταιρεία), η κατά τόπον αρμοδιότητα του δικαστηρίου σε περιπτώσεις που απαιτείται η παροχή νομικής προστασίας καθορίζεται με βάση την καταστατική έδρα του σωματείου ή της εταιρείας, για παράδειγμα σε υποθέσεις που αφορούν την καταχώριση σε μητρώο ή σε δίκες εταιρικού δικαίου. Όταν ένα φυσικό πρόσωπο ενεργεί ως ατομική επιχείρηση, κρίσιμος είναι ο τόπος εγκατάστασης. Οι κανόνες σχετικά με την κατά τόπον αρμοδιότητα για υποθέσεις καταχώρισης σε μητρώο και δίκες εταιρικού δικαίου προβλέπονται στα άρθρα 376 και 377 του νόμου περί της διαδικασίας σε οικογενειακές υποθέσεις και σε υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, κατά περίπτωση σε συνδυασμό με διατάξεις του οικείου ομόσπονδου κράτους.

Αρμόδιο δικαστήριο για υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής είναι κατά κανόνα το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου ο θανών είχε την τελευταία συνήθη διαμονή του (άρθρο 343 παράγραφος 1 του νόμου περί της διαδικασίας σε οικογενειακές υποθέσεις και σε υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας). Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να προκύπτουν συντρέχουσες προς την ανωτέρω αρμοδιότητες δυνάμει του άρθρου 343 παράγραφος 2 ή 3, ή του άρθρου 344 του εν λόγω νόμου. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να γίνει ειδική μνεία του άρθρου 344 παράγραφος 7 του νόμου περί της διαδικασίας σε οικογενειακές υποθέσεις και σε υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, το οποίο επιτρέπει στον κληρονόμο που δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στην περιφέρεια του δικαστηρίου κληρονομικών διαφορών γενικής δωσιδικίας να αποποιηθεί την κληρονομία ή να προβεί σε άλλες δηλώσεις που αφορούν την επαγωγή της κληρονομίας και ενώπιον του δικαστηρίου κληρονομικών διαφορών στην περιφέρεια του οποίου έχει τη συνήθη διαμονή του.

Αρμόδιο για την εκδίκαση υποθέσεων κτηματολογίου είναι το ειρηνοδικείο, ως κτηματολογική υπηρεσία, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το επίδικο ακίνητο. Η κατά τόπον αρμοδιότητα σε υποθέσεις κτηματολογίου

διέπεται από το άρθρο 1 του νόμου περί τηρήσεως του κτηματολογίου, ενδεχομένως σε συνδυασμό με τις διατάξεις του οικείου ομόσπονδου κράτους.

2.2.2.2 Σε ποιες περιπτώσεις υποχρεούμαι να επιλέξω δικαστήριο άλλο από αυτό της κατοικίας του εναγομένου (το δικαστήριο του βασικού κανόνα);

Όταν ένας νόμος ορίζει ρητά ορισμένη δωσιδικία ως αποκλειστική, η εν λόγω δωσιδικία υπερισχύει κάθε άλλης, υπό την έννοια ότι η αγωγή ασκείται (παραδεκτά) μόνον ενώπιον του αποκλειστικά αρμόδιου δικαστηρίου. Αποκλειστική κατά τόπον αρμοδιότητα απορρέει από τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, αλλά και από ειδικούς νόμους, όπως π.χ. ο νόμος περί της διαδικασίας σε οικογενειακές υποθέσεις και σε υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας (πρβλ., για παράδειγμα, άρθρο 122 του εν λόγω νόμου). Αποκλειστικές κατά τόπον αρμοδιότητες βάσει του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας είναι, για παράδειγμα, οι ακόλουθες:

* Όταν η αγωγή αφορά ακίνητο ή δικαίωμα που εξομοιούται με δικαίωμα επί ακινήτου (π.χ. κληρονομητό εμπράγματο δικαίωμα για οικοδόμηση κτίσματος—Erbbaurecht), τότε αποκλειστικά αρμόδιο κατά τόπον σε ορισμένες περιπτώσεις είναι το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το ακίνητο. Η ρύθμιση αυτή ισχύει για αγωγές που αφορούν κυριότητα ή εμπράγματα βάρη, για διαφορές που αφορούν την ανυπαρξία εμπράγματος βάρους, για αγωγές νομής, αγωγές περί ορίων και αγωγές διανομής (άρθρο 24 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

* Για τις διαφορές που απορρέουν από μισθώσεις και μισθώσεις προσοδοφόρων πραγμάτων με αντικείμενο ακίνητα ή που αφορούν την ύπαρξη τέτοιας συμβατικής σχέσης, αποκλειστικά αρμόδιο κατά τόπον είναι το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το μίσθιο (άρθρο 29α παράγραφος 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Η ρύθμιση αυτή δεν ισχύει, ωστόσο, για τις μισθώσεις χώρων που χρησιμοποιούνται για προσωρινή διαμονή (π.χ. παραθεριστικές κατοικίες, δωμάτια ξενοδοχείων κ.λπ.), επιπλωμένων χώρων που εκμισθώνονται σε μεμονωμένους μισθωτές, καθώς και οικιών και χώρων που χρησιμοποιούνται για δημόσιους σκοπούς (άρθρο 29α παράγραφος 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

* Για τις αγωγές οι οποίες στρέφονται κατά του ιδιοκτήτη εργοστασίου που βρίσκεται στη Γερμανία με τις οποίες ζητείται αποζημίωση για βλάβη προκληθείσα από επενέργεια στο περιβάλλον, αποκλειστικά αρμόδιο είναι το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου εκδηλώθηκε η εκ του εργοστασίου επενέργεια στο περιβάλλον (άρθρο 32α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

* Για αγωγές αποζημίωσης εξαιτίας ψευδών, παραπλανητικών ή παραλειφθεισών πληροφοριών σχετικά με τη δημόσια κεφαλαιαγορά ή για αγωγές που αφορούν την εκτέλεση σύμβασης που βασίζεται σε προσφορά βάσει του νόμου περί απόκτησης αξιογράφων και εξαγορών, αποκλειστικά αρμόδιο είναι το δικαστήριο της έδρας του εν λόγω εκδότη, του εν λόγω προσφέροντος άλλων περιουσιακών επενδύσεων ή της υπό εξαγορά εταιρείας, εφόσον η εν λόγω έδρα βρίσκεται στη Γερμανία και η αγωγή απευθύνεται τουλάχιστον και κατά του εκδότη, του προσφέροντος ή της υπό εξαγορά εταιρείας (άρθρο 32β του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

* Για τις διαδικασίες έκδοσης διαταγής πληρωμής (Mahnverfahren), αποκλειστικά αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο της γενικής δωσιδικίας του αιτούντος, δηλαδή το δικαστήριο του τόπου όπου βρίσκεται η συνήθης κατοικία ή, στην περίπτωση των νομικών προσώπων, η καταστατική έδρα του αιτούντος (άρθρο 689 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Αν ο αιτών δεν έχει γενική δωσιδικία στη Γερμανία, αποκλειστικά αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο του Wedding στο Βερολίνο. Αυτό ισχύει επίσης στον βαθμό που άλλες διατάξεις προβλέπουν διαφορετική αποκλειστική αρμοδιότητα.

* Για τις διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης, αποκλειστικά αρμόδιο ως δικαστήριο της εκτέλεσης είναι το ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου προβλέπεται να πραγματοποιηθούν ή έχουν ήδη πραγματοποιηθεί πράξεις αναγκαστικής εκτέλεσης (άρθρο 764 παράγραφος 2 και άρθρο 802 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Σε διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης που αφορούν απαιτήσεις και άλλα περιουσιακά δικαιώματα, αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου έχει την κατοικία του ο οφειλέτης (άρθρο 828 παράγραφος 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Σε περιπτώσεις αναγκαστικού πλειστηριασμού ή αναγκαστικής διαχείρισης ακινήτων, αποκλειστικά αρμόδιο κατά τόπον για την αναγκαστική εκτέλεση είναι το ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το ακίνητο [άρθρο 1 παράγραφος 1 και άρθρο 146 του νόμου περί αναγκαστικού πλειστηριασμού και αναγκαστικής διαχείρισης (Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung) και άρθρα 802 και 869 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας].

Αν επί αντικειμένου της αναγκαστικής εκτέλεσης αντιταχθεί δικαίωμα τρίτου το οποίο παρεμποδίζει την

εκποίηση, αποκλειστικά αρμόδιο είναι το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου πραγματοποιείται επιτυχώς η αναγκαστική εκτέλεση (άρθρο 771 παράγραφος 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

* Ο εξαναγκασμός σε πράξη, ανοχή ή παράλειψη επί πράξεων που τελούνται μόνον αυτοπροσώπως διατάσσεται από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο (άρθρα 894, 895, 888 και 890 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο είναι επίσης αρμόδιο για την εκδίκαση ενστάσεων που αφορούν την ίδια την απαίτηση που έχει αναγνωριστεί με την απόφαση (άρθρο 767 παράγραφος 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

2.2.2.3 Μπορούν οι διάδικοι να αναθέσουν αρμοδιότητα σε δικαστήριο που άλλως δεν θα είχε αρμοδιότητα;

α) Συμφωνίες

Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας προβλέπει τη δυνατότητα σύναψης συμφωνιών παρέκτασης της αρμοδιότητας. Σύμφωνα με το άρθρο 38 παράγραφος 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ένα καταρχήν αναρμόδιο καθ' ύλην ή κατά τόπον πρωτοβάθμιο δικαστήριο μπορεί να καταστεί αρμόδιο με ρητή ή σιωπηρή συμφωνία των μερών, εφόσον οι διάδικοι είναι έμποροι, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή χωριστή ομάδα περιουσίας δημοσίου δικαίου. Ακόμη, ως αρμόδιο επιτρέπεται να ορισθεί με συμφωνία πρωτοβάθμιο δικαστήριο όταν ο ένας τουλάχιστον από τους συμβαλλομένους δεν έχει τη γενική του δικαιοδοσία στη Γερμανία (άρθρο 38 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η συμφωνία πρέπει να είναι γραπτή ή, εάν είναι προφορική, να πιστοποιείται εγγράφως. Εάν το ένα από τα μέρη έχει τη γενική δικαιοδοσία του στη Γερμανία, μπορεί να επιλεγεί μόνον ένα δικαστήριο όσον αφορά τη Γερμανία, στο οποίο το εν λόγω μέρος θα έχει είτε τη γενική δικαιοδοσία του είτε θα θεμελιώνεται ειδική δικαιοδοσία.

Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 38 παράγραφος 3 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, η συμφωνία παρέκτασης της αρμοδιότητας επιτρέπεται μόνον εφόσον είναι ρητή και γραπτή και συνάπτεται μετά τη γένεση της διαφοράς ή προς κάλυψη της περίπτωσης να μεταφέρει ο μελλοντικός εναγόμενος, μετά τη σύναψη της σύμβασης, την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του στην αλλοδαπή, ή της περίπτωσης να μην είναι γνωστός ο τόπος κατοικίας ή συνήθους διαμονής του κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής.

Σε κάθε περίπτωση η συμφωνία παρέκτασης της αρμοδιότητας πρέπει να σχετίζεται πάντοτε με συγκεκριμένη έννομη σχέση και με τις νομικές διαφορές που απορρέουν από αυτήν. Σε αντίθετη περίπτωση η συμφωνία είναι άκυρη (άρθρο 40 παράγραφος 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Περαιτέρω, συμφωνία παρέκτασης της αρμοδιότητας είναι απαράδεκτη εάν αφορά μη περιουσιακές απαιτήσεις οι οποίες υπάγονται στην αρμοδιότητα του ειρηνοδικείου ανεξαρτήτως της αξίας του αντικειμένου της διαφοράς [άρθρο 40 παράγραφος 2 σημείο 1) του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας]. Επίσης, δεν επιτρέπεται η σύναψη συμφωνίας παρέκτασης της αρμοδιότητας όταν ο νόμος προβλέπει αποκλειστική αρμοδιότητα [άρθρο 40 παράγραφος 2 σημείο 2) του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας].

Μια ισχυρή συμφωνία παρέκτασης της αρμοδιότητας είναι δεσμευτική για τα δικαστήρια. Από το περιεχόμενο της συμφωνίας εξαρτάται αν έχει συμφωνηθεί αποκλειστική αρμοδιότητα.

β) Παράσταση χωρίς ενστάσεις

Η αρμοδιότητα ορισμένου πρωτοβάθμιου δικαστηρίου θεμελιώνεται επίσης όταν ο εναγόμενος, χωρίς να προβάλει ένσταση αναρμοδιότητας, συμμετέχει προφορικά στην κύρια δίκη (άρθρο 39 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας). Όταν η διαδικασία διεξάγεται ενώπιον του ειρηνοδικείου, η νομική αυτή συνέπεια επέρχεται μόνον εφόσον το δικαστήριο έχει προβεί σε σχετική υπόμνηση (άρθρο 504 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Εξάλλου, δεν είναι δυνατή η υπό τις συνθήκες αυτές θεμελίωση της αρμοδιότητας με την άνευ ενστάσεως συμμετοχή στην κύρια δίκη όταν δεν θα ήταν επιτρεπτή στη συγκεκριμένη περίπτωση η σύναψη συμφωνίας παρέκτασης της αρμοδιότητας (άρθρο 40 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο — βλέπε ανωτέρω, ο κανόνας αφορά τις περιπτώσεις μη περιουσιακών διαφορών και αποκλειστικής δικαιοδοσίας).

3 Όταν έχουν αρμοδιότητα τα ειδικά δικαστήρια, πώς μπορώ να βρω σε ποιο πρέπει να απευθυνθώ;

Ιδιαιτερότητες προκύπτουν στην περίπτωση των ειδικών δικαστηρίων εργατικών διαφορών όχι μόνον όσον αφορά την καθ' ύλην αρμοδιότητα δυνάμει των άρθρων 2 έως 3 του νόμου περί της οργάνωσης των δικαστηρίων εργατικών διαφορών (Arbeitsgerichtsgesetz),

αλλά και όσον αφορά την κατά τόπον αρμοδιότητα. Για τις διαδικασίες έκδοσης αποφάσεων κατά την έννοια του άρθρου 2 του νόμου περί της οργανώσεως των δικαστηρίων εργατικών διαφορών, γίνεται καταρχήν παραπομπή στους γενικούς κανόνες του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 46 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο του νόμου περί της οργανώσεως των δικαστηρίων εργατικών διαφορών). Ως εκ τούτου, εφαρμόζονται οι κανόνες του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας σχετικά με την κατά τόπον αρμοδιότητα. Ωστόσο, στο άρθρο 48 παράγραφος 1α του νόμου περί της οργανώσεως των δικαστηρίων εργατικών διαφορών θεμελιώνεται ειδική δωσιδικία του τόπου εργασίας, ενώπιον των δικαστηρίων του οποίου μπορεί επίσης να ασκηθεί αγωγή. Οι συμφωνίες παρέκτασης αρμοδιότητας διέπονται από τους γενικούς κανόνες, όπως περιγράφονται υπό 2.2.2.3. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 48 παράγραφος 2 του νόμου περί της οργανώσεως των δικαστηρίων εργατικών διαφορών, οι κοινωνικοί εταίροι έχουν την εξουσία να καθορίζουν για ορισμένες διαφορές αρμοδιότητα ενός καταρχήν αναρμόδιου κατά τόπον δικαστηρίου, κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του άρθρου 38 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων κατά την έννοια του άρθρου 2α του νόμου περί της οργανώσεως των δικαστηρίων εργατικών διαφορών, το άρθρο 82 παράγραφος 1 του νόμου περί της οργανώσεως των δικαστηρίων εργατικών διαφορών προβλέπει αποκλειστική δωσιδικία του τόπου εγκατάστασης της επιχείρησης, δηλ. της καταστατικής έδρας της εταιρείας.

■ Τελευταία επικαιροποίηση: 30/01/2026

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα